

DİKTE VE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ*

Bayram BOZKURT**

Ferdi BÜLBÜL***

Hakan DEMİR****

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin önemi her geçen gün artmaktadır. Türkçenin öğretimine destek olmak, dilsel becerileri geliştirmek amacıyla hem ders ve yöntem kitapları hem de yapılan bilimsel çalışmalar hızlı bir şekilde artmaktadır. Dilsel beceriler; bireylerin dinlediklerini, gördüklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlaması ve yine bunları tam ve doğru olarak başkalarına anlatması biçiminde özetlenebilir. Becerilerin kazandırılması ise dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört ana etkinliğe dayanır. Dil öğretiminde dilsel becerileri geliştirmek için yüzyıllardır süregelen, denenmiş birçok yöntem bulunmaktadır. Dil öğrencisinin öncelikle yazma ve dinleme becerileri olmak üzere temel dil becerilerini geliştiren, bazı yöntembilimciler tarafından dil bilgisi çeviri yöntemi içinde yazma faaliyeti olarak değerlendirilen dikte bu yöntemlerden biridir. “Dikte, bir başkasına o anda söyleyerek yazdırma faaliyetidir” (URL 1). Diktenin, etkin olarak kullanıldığında dilin dört temel becerisini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) aynı anda geliştirmeye yardımcı olduğu görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde gerek öğretim programlarında gerekse dil öğretim kitaplarında pek yeri olmayan bu yöntem, birçok ülkede dilin hem ikinci dil olarak hem de yabancı dil olarak öğretiminde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Dil öğretiminde sıkça kullanılan bu yöntemin, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de faydalı olacağı düşünülmektedir. Dikte, Türkçe dinleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi ve kelime öğretiminde faydalı olacaktır. Bu makale, dil öğretiminde sıkça kullanılan dikte yönteminin önemi, faydaları, sınıf içinde uygulanması, türleri, seçimi, değerlendirmesi ve diktenin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımını anlatmak için yazılmıştır. Makalede Türkçe öğretiminde seviyelere göre hangi tür diktelerin kullanılabileceği ve bu dikte türlerine örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil Türkçe, yazma, dikte, Türkçe öğretiminde dikte.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Okt. Fatih Üniversitesi TÖMER, El-mek: bayrambozkurt13@gmail.com

*** Okt. Fatih Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı, El-mek: ferdiyett@gmail.com

**** Okt. Fatih Üniversitesi TÖMER, El-mek: hakandem8r@gmail.com

DICTATION AND TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT

The importance of teaching Turkish as a foreign language is increasing each day. In order to support teaching of Turkish and improve linguistic skills both method, course books and scientific studies are progressing quickly. Linguistic skills can be summed up as fully and correctly understanding what individuals listen, see, read and accurately explaining them to others.

Many methods tried for centuries are available for teaching languages. Dictation which has been evaluated in the grammar translation method by some methodologists and developing primarily writing and listening skills, including basic skills of language learners is one of them.

“Dictation is a writing activity by saying someone at that time” (URL 1). Dictation has been observed that it helps to develop four basic language skills (listening, speaking, reading, writing) at the same time when used effectively. The method which doesn't have a place in language teaching books and curriculum is widely used both in the second language teaching and foreign language teaching in many countries. This method frequently used in language teaching, is thought to be useful in the teaching of Turkish. Dictation will be useful Turkish listening, speaking, reading, writing, grammar teaching and vocabulary teaching. This article has been written to describe dictation method's importance, benefits, delivering, selecting, evaluating and how to use it in teaching Turkish as a foreign language. In Article which dictation methods can be used according to levels in Turkish education and type of examples are given.

Key words: Turkish as a foreign language, writing, dictation, dictation in Teaching Turkish.

Giriş

20. yüzyılın teknolojik açıdan son derece hızlı ilerlemesi, insanların yaşam standartlarının yükselmesine ve her bir bireyin küresel çapta aktiviteler düzenleyebilmesine imkân tanımıştır. İnternet ve özellikle son zamanlarda oldukça yaygınlaşan akıllı telefonlar ve tabletler, birbirine binlerce km uzaklıkta olan insanların tanışmasını, haberleşmesini ve görüşmesini sağlamıştır. Bu tanıma, anlaşma ve merak duyguları, bireylerin farklı ülkelere seyahatiyle ve o ülkelerin dillerini daha yakından tanımalarıyla sonuçlanmıştır. Tarihi çok eskilere dayanan yabancı dil öğretimi işte burada devreye girmekte, günümüzde de sosyal, siyasî ve ekonomik bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dil öğreniminin tam anlamıyla gerçekleştiğini söyleyebilmek için öğrencilerin dil becerilerini edinmiş olmaları gerekmektedir. Dil becerileri, dil öğretiminde geliştirilmesi esas kabul edilen; dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı içeren dilin temel beceri alanlarıdır. Dil becerileri; bireylerin dinlediklerini, gördüklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlaması ve yine bunları tam ve doğru olarak başkalarına anlatması biçiminde özetlenebilir. Becerilerin kazandırılması ise

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dört ana etkinliğe dayanır. Dört temel dil becerisinin kullanım yerleri açısından aralarında temel bir örüntü bulunmaktadır. Demirel ve Şahinel (1999: 25)'e göre, bu beceriler birbirinden ayrı değil, birbirini tamamlayıcı bir ilişki içerisinde. Dil becerilerinin birbirinden ayrı olarak değil, tümleşik olarak öğretilmesi, öğrencilerin zihinsel güçleri üzerinde bir yük olmamakta, doğal yapısı içinde dili anlamak ve anlamlandırmak için fırsatlar yaratmaktadır. Bunun yanında dilin etkinlik alanları arasındaki ilişkiler, her etkinlik alanının birbirini var etme amacına yöneliktir. Bireyin ana dili ile doğru, açık ve etkili bir iletişim kurabilmesi için dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin bütünlük içinde gelişmesi gerekmektedir. Çünkü bir becerinin gelişimi, diğer dil becerilerini de etkileyecektir (Sever' den akt. Maltepe, 2006: 30).

Ülkemize akademik amaçlarla gelen yabancı öğrencilerin daha çok yazma becerisinde hata yaptıkları görülmektedir. Lisans, yüksek lisans veya doktora eğitimi görecektir öğrencilerin, bu becerilerinin gelişmemesi durumunda yazılı olan sınav ve ödevlerden başarısız sonuçlar almaları kaçınılmazdır. Ayrıca Türkçeyi sadece eğitim alanında değil, ticaret ve siyaset gibi alanlarda kullanacakların, eğitim süreçleri sonrasında aktif yazma yapacakları düşünüldüğünde bu becerinin büyük önem kazandığı daha iyi anlaşılmış olur. Bu sebeplerle bu çalışmada yazma becerisini geliştirme yöntemlerinden biri olan dikte üzerinde durulmuş, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulama örneklerine yer verilmiştir.

1. Dikte ve Dikmenin Önemi

Dikte, yüzyıllar boyunca yabancı dil ve ikinci dil eğitiminde kullanılmış ve yöntembilimciler, diktenin önemi hakkında pedagojik iddialarda bulunmuşlardır. Davis ve Rinvoluceri (1988) "Seslerin kodunu çözme, sesleri yazılı olarak tekrar kodlama önemli bir öğrenme görevidir" demiştir. Cümleler kelimelerden, kelimeler ise seslerden oluşmaktadır. Bir cümleyi anlamlandırmak, temelde sesi anlamlandırmakla başlar. Seslerin anlamlandırılabilmesi için dinleme-anlama becerilerinin gelişmesi gerekmektedir. Türkçe eklemeli bir dil olduğundan eklerin öğrenilmesinde zorluklar yaşanmaktadır. Dikte çalışması eklerin içselleştirilmesi bakımından önemli bir yöntemdir. Frodesen (2001) yazılı dil bilgisi hatalarını gidermek için diktenin etkili bir yol olabileceğini belirtmiş, diktenin öğrencilerin bu hatalarını düzeltmesinin yanı sıra diğer hatalarının da düzeltilmesine yardımcı olabileceğini söylemiştir. Oller (1979) diktenin, öğrencinin aynı anda birden fazla dil becerisini kullanmasını gerektiren bütünleştirici bir test türü olduğuna dikkat çekerken; Montalvan (1990) diktenin birçok açıdan faydalı olduğunu ama bunlardan en önemlisinin dört temel dil becerisini aynı anda geliştirmesi olduğunu vurgulamıştır. Alan yazında bu konu üzerinde pek çok araştırma ve deneysel çalışma mevcuttur. Montalvan (1990) diktenin, öğrencilerde işitsel kavrayışı geliştireceği gibi aynı zamanda dilin kendi içindeki diğer bölümleri arasında da ilişki kurarak dil bilgisini de öğreneceklerini ifade eder. Diktenin tüm dil becerilerini geliştirmeye yardımcı olduğu gözlenmiştir. Dikte; dil bilgisi, sözlü iletişim, telaffuz, dinleme, okuma-anlama, etkili öğretim ve öğrenme, yoğunlaşma, noktalama, gibi pek çok alanın geliştirilmesine katkı sağlayan bir yöntemdir. "Dikte, öğrencinin kavrayışını geliştiren bir yöntemdir" (Pappas' tan akt. Ezenwosu, 1977: 4). Dikte çalışmasında öğrenci; öğretmenin söylediklerini veya okuduklarını dikkatlice dinlediği ve sonrasında yazmaya çalıştığı için diktenin, dinleme ve kavrama becerisini geliştirdiği görülmektedir. Öğrenci, okunanı veya söyleneni anlamak için yoğunlaşmaktadır. Sürekli olarak bu işlem yapıldığında kelimelere, kalıplara, cümlelere karşı bir aşinalık oluşmakta ve öğrencinin dili kavraması gelişmektedir. Bunun yanı sıra Morris (1983) bir öğrenme aktivitesi olarak diktenin dinleme ve dinlediklerini doğru olarak yazmanın yanında kelime bilgisini ve dil yapısını güçlendirdiğini söyler. Dikte için hazırlanan metinler öğrenciye öğretilmek istenen hedef kelimelerden oluşabilir. Bu bir sistem haline getirilirse basitten zora hedef kelimeler öğretilir. Aynı şekilde her dil bilgisi konusundan sonra öğretilen konu, metin içinde dikte ettirilip öğrencilere pratik ve daha kolay öğrenme imkânı sağlanabilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

Jafarpur ve Amini (1993) diktenin dil öğrenen kişiye hem anlam hem de anlamlı söylem bağlamı içerisinde dili üretmeye izin verdiğini gözlemlemiştir. Dikte çalışmasında öğrenci dile karşı farkındalık kazanır. Dinleyip yazdığı her metin, öğrencinin o konu hakkında hem metinsel hem de dilsel yapı olarak yoğunlaşmasını, belirli bir süre sonra aynı veya benzer kelimeleri ve dil yapısını rahat bir şekilde kullanmasını sağlar. Krashen (1982) tarafından önerilen dil edinimi modelinde dil bilgisi öğretim yöntemi olarak dikte metinlerinin “iyi anlaşılır girdi” olduğu ve bu sebeple yapıların bilinçaltı edinimini desteklediğini söyler. Dikte; zihnî bir hareketlilik yaratır, ayrıca hem dinleme hem de yazma becerilerini çalıştırdığı ve dolayısıyla geliştirdiği için bilgiyi zihinde daha iyi işleyip yapılandırır. Bununla beraber dikte, öğrencileri sınırsız düşünmeye davet eden, özgün fikirler geliştirebilmelerini sağlayan ve kendilerini hedef dilde özgürce ifade edebilmelerine imkân veren “yaratıcı yazmaya” da kapı aralar (Kırmızı, 2011: 22-35). Bu sebeplerle Türkçe öğretilirken dikte çalışmalarına diğer dil becerileriyle birlikte yer verilmesi, ders içeriklerine dikte çalışması koyulması ve sistemli bir şekilde uygulanması Türkçe öğretimine katkı sağlayacaktır.

1. 2. Diktenin faydaları

20. yüzyılın en etkili dil bilimcilerinden olan, Leonard Bloomfield (1942), güçlü bir dil öğrenme aracı olarak dikte kullanımından bahseder. Bugün birçok yöntembilimci: “Dikte; dikkatli dinlemeyi sağlar, öğrencileri, sesleri ayırt etmek konusunda eğitir, noktalama kavramlarını düzeltmeye yardımcı olur, sözlü ifadelerin ve seslerin yazılı sembollere nasıl aktarılacağına öğrenilmesini sağlar, işitsel anlamayı geliştirmeye ve öz değerlendirme yapmaya yardımcı olur (Finocchiaro’ dan akt. Alkire, 2002)” düşüncesine katılma eğilimindedirler. Dikte; temel olarak dinleme ve yazma becerisidir ama dikte çalışması, öğrenciye birçok aktiviteyi bir arada sunmaktadır. Dikte; dinleme ve yazma becerisini uygulamaya geçirirken dil bilgisi öğreniminden, kelime öğrenimine; anlama yetisini geliştirmekten söz dizimine kadar dilin bütün bileşenlerinde etkilidir. Dikte, öğrencilere Türkçe metinleri anlama ve bunu yazıya aktarmaları için uygulama imkânı sağlamaktadır. Metinleri anlamak ve bunları yazıya aktarırken anlamlandırmak dil öğrenimi açısından önemlidir. Bu; öğrenciyi dil bilgisi, söz dizimi ve anlama yönünden geliştirir, öğrencilerin dil becerileri, kelime ve dil bilgisi öğrenimi açısından sahip oldukları yeteneklere odaklanmalarına olanak sağlar, aynı zamanda öğrencilerin yazım ve telaffuz arasındaki ilişkiyi görmelerine yardım eder. Dikte, öğrenciyi hedef dilde bilinçsiz düşünmeye teşvik eder (Alkire, 2002). Öğrenci duyduğu kelimeleri, kalıpları, cümleleri tam olarak anlamlandıramasa da dinleme aşamasında bu kelimeler bilinçdışı olarak beyninde yer edinir ve öğrenci yazma aşamasında bu kelimeleri düşünür ve yazar. Dikte çalışmasında, öğrenci daha önce sadece birkaç kere duyduğu ya da hiç duymadığı kelimeleri yoğun bir çaba ile anlamaya çalışır. Bu durum, öğrencide dile karşı merak ve öğrenme duygusu uyandırır. Alkire (2002) dikte, öğretmenlere, öğrencilerin sıklıkla yaptığı fonolojik ve dilbilgisel hatalarla yazım hatalarını gösterir der. Böylece, öğretmen dikte metinlerini değerlendirdikten sonra eksiklikler konusunda çalışmalar yapar. Öğretmen, diğer derslere hazırlık yaparken bu konuları dikkate alır ve buna göre materyaller hazırlar. Dikte çalışmasında, öğrenciler kendilerine sunulan metni doğru şekilde yazmaya çalışırlar. Metinleri doğru yazmış olması öğrenciyi motive eder.

Dikte sırasında, dikteden sonra ve dikteyi değerlendirme aşamasında tüm öğrenciler aktiftir. Dikte sırasında öğrenciler, her sözcüğü anlamaya ve yazmaya çalıştıkları için bütün dil becerileri gelişmektedir. Bu, öğrencileri uygulama tamamlanıncaya kadar aktif tutmaktadır.

Dikte, sınıf mevcudu ne kadar çok olursa olsun sınıftaki herkesi kapsar. Sınıf içerisinde bulunan her öğrenci kendilerine sunulacak olan yönergeleri, metni, dinlemeye hazırdır. Bütün öğrenciler aynı anda aynı şeyleri dinleyip yazmaya çalışmaktadır. Diktenin değerlendirilmesi aşamasında ise bütün öğrenciler hedef metne yoğunlaşmaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

Dikte çalışmasında, öğretmenin uygulama şekline göre değişiklik göstermekle birlikte, istenirse hem öğrenciler hem de öğretmen tarafından anında geri bildirim alınabilir. Bu uygulama, yapılan yanlışın hemen düzeltilmesi açısından önemli bir durumdur. Öğrenci yanlış yazdığı sözcüğün, kalıbın doğrusunu anında öğrenir. Dikte uygulaması yaparken öğretmen öğrenciler arasında dolaşarak onlara yardımcı olabilir. Öğrencilere gerekli konularda bilgi verebilir. Bu da öğrencinin motivasyonunu artırır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin en çok dil bilgisi yapılarını kullanmada zorluk çektiği görülmektedir. Dikte; hem anlam hem de dilbilgisi olarak doğru, kabul edilebilir metinlerden oluştuğu için konuşmada da doğru yapıları kullanmayı sağlar.

1.3. Dikte uygulaması

Zaman, bir dikte uygulaması için dikkate alınması gereken koşulların başında gelmektedir. Çünkü ancak zaman kavramı ile öğrencilere dakiklik kazandırılabilir. Bunun yanında “zaman”, öğrencilerin hızlı bir şekilde odaklanmalarını sağlayabilir. Alkire (2002) dikte uygulamasının nasıl yapılacağını şu şekilde belirtmiştir: Öğretmen; yapılacak aktivitenin dikte olduğunu söyler, bunun hakkında öğrencilere kısa bir açıklama yapar ve onlardan defter (çizgili kâğıt) ve kalem hazırlamalarını ister. Bir satır boşluk bırakmaları hususunda öğrencilere tavsiyede bulunur; böylece uygulama esnasında ve sonrasında yapılması gereken düzeltmeler daha rahat bir şekilde yapılabilir, hatalı kelimelerin yerine yazılması gereken doğru kelimeler söz konusu boş satırlara yazılabilir. Öğretmen dikteye başlamadan önce metnin içerisinde geçen yabancı ve özel isimleri, kısaltmaları (vb. ör., vd.) tahtaya yazar. Öğrencilerin bu hususlara dair sorularını cevaplar. Dikte seçimi bölümünde önerileceği gibi, öğrencilerin aşına olduğu ders kitabından bir deneme, öykü ya da metin seçmiş olan öğretmen, seçtiği metni normal konuşma hızında bir defa okur. Bu ilk okumadır ve öğrencilerin sadece dinlemesi gerekmektedir. Sonra öğretmen daha düşük bir hızda ikinci kez dikteyi okumaya başlar. Öğrenciler bu kez yazmaya başlar. Öğretmen her ifadeden sonra durur, noktalamaları yüksek sesle okur, uyarlamaları yapar, hatta metnin içeriğine ve akışına göre ses tonunu ve seviyesini değiştirir. Okuma sırasında öğrencilerden biri, kelimenin veya ifadenin tekrar edilmesini isterse söz konusu kelime bir defa daha tekrar edilebilir; fakat okunan her bir kelimenin öğrenciler tarafından tam olarak yazılamayabileceği olgusundan yola çıkarsak öğrencilere, bir boşluk bırakıp sıradaki kelimelere yoğunlaşmalarını ve yazmaya devam etmelerini söylemek daha doğru olur. Öğretmen üçüncü kez, noktalamayı da içerecek şekilde, normal konuşma hızında dikteyi okur. Bu okuma sırasında öğrenciler yazdıklarını kontrol eder ve son değişikliklerini yaparlar. Dikteyi bitirdikten sonra öğretmen, öğrencilere son düzeltmelerini yapmaları için bir veya iki dakika izin verir. Sürenin bitiminde, doğru ve yanlışların belirlenmesi için hedef metin -bir projeksiyon ya da akıllı tahta yardımıyla- öğretmen tarafından öğrencilere sunulur. Alternatif olarak, öğretmen öğrencileri organize edebilir ve onlardan birbirlerinin diktelerini düzeltmelerini isteyebilir. Düzeltmeler farklı renkte bir kalemle yapılır, böylece herkes eksiklerini ve hatalarını görebilir.

1.4 Dikte türleri

Aşağıda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak on üç adet dikte türüne yer verilmiştir (URL 2).

1. Durum sorularına cevaplar

Bir soru dikte edilir ve öğrencinin cevabı yazması istenir.

Örnek: “BAŞKENT”

Öğretmen okur: Türkiye’nin başkenti Ankara mıdır?

Öğrenciler yazar: Evet, Türkiye’nin başkenti Ankara’dır.

2. Zamanları değiştirme

Geniş zamanda bir cümle veya metin dikte edilir ve öğrencilerden bunu geçmiş zamanla yazmaları istenir.

Örnek:

Öğretmen: Ali, her sabah saat yedide uyanır. Önce elini yüzünü yıkar sonra elbiselerini giyer. Yedi buçukta kahvaltı yapar. Sekizde okula gider.

Öğrenci: Ali, dün sabah saat yedide uyandı. Önce elini yüzünü yıkadı sonra elbiselerini giydi. Yedi buçukta kahvaltı yaptı. Sekizde okula gitti.

3. Çıkartmalı (boşluk doldurmalı) dikte

Dikte için kısa bir metin seçilir. Metindeki bazı kelimeler silinir. İçinde boşluklar olan, hazırlanan metnin kopyası öğrencilere verilir veya tahtaya yazılır. Öğretmen metni okurken öğrenciler boşlukları doldurmaya çalışır.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Hoş Geldiniz!

Türkiye Cumhuriyeti, kuzey yarım kürededir. Hem Avrupa hem de Asya kıtasında toprakları vardır. Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir. Türkiye'nin en büyük şehirleri İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Antalya'dır. Bugüne kadar Anadolu'da 26 farklı medeniyet kurulmuştur. Türkiye, tarihi eser bakımından çok zengindir.

Türkiye, dört mevsimin yaşandığı ılıman kuşakta yer alır. Türkiye'de aynı mevsimde hem denize girilebilir hem de kış sporları yapılabilir.

Türkiye, dünyanın en hızlı büyüyen ikinci ekonomisidir. Avrupa'nın en genç ve dinamik nüfusuna sahiptir. (Öztürk, Akçay, Gün, Taşdemir, Çelebi, Özulaş, Şerif, Karakoyun, Murt & Boztaş, 2010).

Yukarıdaki metinde, altı çizili kelimeler cümleden çıkartılır ve bu haliyle öğrencilere verilir. Öğretmen metnin tamamını dikte eder, öğrenciler de boş kısımları doldurmaya çalışır.

4. Kompozisyon ile birleştirilmiş öğrenciler arası dikte ve yeni metin oluşturma

İki paragraflık bir hikâye seçilir. Sınıfın yarısına birinci paragraf, diğer yarısına ikinci paragraf yazdırılır. Öğrencilerin ikili gruplar halinde çalışmaları istenir. Gruptaki bir öğrenciye birinci paragraf, ikinci öğrenciye ikinci paragraf verilir. Birinci öğrenci ikinci öğrenciye birinci paragrafı dikte eder, ikinci öğrenci birinci öğrenciye ikinci paragrafı dikte eder. Sonra öğrenciler birbirlerinin diktelerini kontrol ederler. Daha sonra çift, üçüncü bir paragraf oluşturmak için birlikte çalışır. Başlıklar ve paragraflar yüksek sesle okunup tartışılabilir.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

1. Paragraf

Yaşlı kadın, misafirlerine süt ikram ederken: “Sizler de gelmeseniz kapımı çalan olmayacak.” diyordu. Beni ne kadar sevindirdiğinizi bir bilseniz... Kadıncağız, kendisi gibi yaşlanmış ve yıkılmaya yüz tutmuş tek katlı ahşap bir evde oturuyor, eşinin vefatından sonra kendisine bağlanan aylıkla geçinmeye çalışıyordu.

2. Paragraf

Allah bereket versin, zaten pek masrafı olmadığı için o para kendisine yetiyordu. Fakat ihtiyarlıktan da zor gelen ve belini büken “yalnızlık” yok muydu? Yan taraftaki bakkalın çırağı, her gün pencereyi tıklatıp istediği şeyleri getirmesine rağmen, dükkan sahibinden korktuğu için onunla konuşmaya cesaret edemezdi (Akçay vd, 2012).

5. Numaralar

Sınıftaki bütün öğrencilerin görebilmesi için bir öğrenci tahtaya kalkar ve öğretmenin veya herhangi bir öğrencinin dikte ettiği sayıları, telefon numaralarını vs. tahtaya yazar.

Örneğin öğretmen “17.45” der ve öğrenci bunu yazıyla (on yedi kırk beş) yazar. Bunun gibi “4692 (dört bin altı yüz doksan iki), $8/4=2$ (sekiz bölü dört eşittir iki), 0539 815 63 72 (sıfır beş yüz otuz dokuz sekiz yüz on beş altmış üç yetmiş iki), 50 krş (elli kuruş)” gibi alıştırmalarla numara-sayı yazma öğretimi gerçekleştirilir.

6. Dikte sınav oyunu

Hikâye anlatmak, biri ya da bir şey hakkında bilgi vermek için üç dört cümle dikte edilir. Daha sonra bu cümlelere dayanarak bir dizi açıklama okunur. Öğrencilerden bu açıklamaları dinleyip doğru (D), yanlış (Y) veya mümkün (M) olup olmadığına dair karar vermeleri istenir. Öğrenciler daha sonra uygun kelime kullanıp dil bilgisi kurallarına uyarak akıllarında kalanları bir bütünlük içerisinde yazarlar.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Dünyada Türk adının sık sık geçtiği bir konu da kahvedir. Türk kahvesinin adını ve ününü duymayan azdır. Fakat gerçek tadını bilenlerin sayısının fazla olduğunu söylemek zordur. Çay da Türkiye’de çok fazla üretilmektedir. Kahve alışkanlığını Türklerden alan Avrupa ülkeleri sonradan kendi tarzlarını geliştirmişlerdir (URL 3).

Türk kahvesi çok meşhurdur (D)

Her yerde gerçek bir Türk kahvesi içebilirsiniz (Y)

Avrupa kahveleri de Türk kahveleri kadar güzeldir (M)

7. Dikteli kompozisyon

Başlangıç düzeyinde bile kullanılabilecek etkili bir egzersiz olan dikteli kompozisyon, dikte yapmanın en iyi yollarından biridir. Öğrencilerin seviyesine uygun kısa bir metin seçilir. Öğrenciler metni iyice anlayana kadar metin birkaç kez okunur (Öğrenciler dinlerken yazmamalıdır). Sonra öğrencilerden, akıllarında kalanı yazmaları istenir.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Sultanahmet Meydanı, İstanbul’un en önemli meydanlarından biridir. Bizans döneminde hipodrom olarak kullanılmıştır. Ayasofya, Sultanahmet Camii, Yerebatan Sarnıcı, Dikilitaş gibi önemli eserler Sultanahmet Meydanı’ndadır (Öztürk vd, 2010).

8. Hikâyeyi canlandırmak

Harekete dönüştürülebilecek ya da pantomim için oldukça rahat kullanılabilecek, yarım sayfayı aşmayan bir hikâye seçilir. Hikâye yavaşça ve açık bir şekilde okunur. Okunanlar harekete dönüştürülür ve cümleler arasında duraklama yapılır. Hikâye ikinci kez okunurken gönüllü bir öğrencinin de hikâyeyi hareketlere dönüştürmesi istenir. Daha sonra, hikâyenin bir kopyası

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

öğrencilere dağıtılır, böylece öğrenciler öğretmenle birlikte hikâyeyi üçüncü kez okuyabilirler; bu kez bütün öğrencilerin bu etkinliği denemesi istenir. Daha sonra kopyalar toplanır ve hikâye okunmadan harekete dönüştürülür. Öğrencilerden her hareket için bir cümle yazmaları istenir. Öğrencilere, yazdıkları sesli olarak okutulur veya öğrenciler yazılarını düzeltmek ya da tartışmak için tahtaya çıkartılır.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Fotoğraflara bakarak anlatmaya başladı: “Rahmetli eşim çok uzun boyluydu. Lisedeyken basketbol oynamış. Sporu çok severdi. Her sabah kahvaltıdan önce muhakkak 1 saat spor yapardı. Onun yanındaki dalgalı saçlı olan ise oğlum. O zamanlar 13 yaşındaydı. Çok yaramaz bir çocuktü. Odada oradan oraya zıplardı. Benim yanımdaki kıvrıkcık saçlı ise benim minik kızım. Her zaman sakindi. Beni hiç üzmedi.” (Ferdî Bülbul)

9. Dikteli yorum

Grup halinde çalışan öğrenciler metni dinlerler. Metni dinledikten sonra akıllarında kalanlarla birlikte yorumlayarak metni yeniden yazarlar. Bu, daha çok ileri seviye öğrencileri için uygulanabilir bir etkinliktir.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Türkiye'nin ilk yaşayan akıllı evi Compex fuarında kuruldu. Mutfak, hobi odası, salon, çocuk odası ve ofis bölümünden oluşan akıllı ev Sinpaş Yapı Endüstri'nin sponsorluğunda, IBM 'smart home' çözümleri ile oluşturularak Compex'te ziyaretçilere sunuldu.

Akıllı evin fiyatı ise 145 metrekare olduğu takdirde 119 milyar lira olarak belirlendi. Akıllı evin mutfağında Arçelik'in Orbital serisi akıllı buzdolabı, çamaşır makinası, bulaşık makinası ve akıllı aspiratörü bulunuyor. Arçelik'in bu akıllı ürünlerini işyerinizdeki PC'den, avuçiçi bilgisayarından veya cep telefonundan kontrol edebiliyorsunuz. Piyasada satışa sunulan buzdolabının satış fiyatı 1 milyar 598 bin lira, çamaşır makinası ise 1 milyar 240 milyon lira olarak belirlendi.

Akıllı evin salonunda ise dijital ses ve görüntü teknolojisiyle sinema keyfini Beko sunuyor. Apple Bilkom'un hazırladığı hobi odasında ise dijital albümler yapıp, doğumgünü veya her türlü özel gün görüntülerini DVD veya VCD haline getirmek mümkün. Evin ofis bölümünü Compaq üstlenirken, Digitürk evin interaktif yayıncılık hizmetlerini sunuyor. Tüm bu teknolojik donanım ile cep telefonu veya benzer internet erişimli bir cihaz ile evin sıcaklığı ayarlanabiliyor, güvenlik ve hırsız alarmı açılıp kapatılabiliyor. Akıllı evde kapıya gelen ziyaretçiyi evin dışındaki kamera siz TV izlerken otomatik olarak ekrana yansıtabiliyor. Evdeki yağmur sensorları, yağmuru algılayarak evdeki açık panjurları otomatik olarak kapatabiliyor (URL 4).

10. Dikte koşusu

Örnek metin fotokopi edilir ve panoya asılır. Her grup veya çifte, dikte metnini yazmak için bir yazıcı ve metni yazıcıya aktarması için bir koşucu seçmeleri gerektiği açıklanır. Grubun diğer üyelerine panoya gidip metni okuyup koşucuları çağırımları gerektiği söylenir. Sonra koşucu, panonun önünde bekleyen gruba koşar, onlardan panodaki metni veya cümleyi dinler, aklında kaldığı kadarıyla yazıcıya aktarır. Bu durum bütün metnin yazılmasına kadar devam eder. Metni yazmayı ilk bitiren grup, yarışı kazanır.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

Mevlana (1207-1273); Büyük İslam âlimi, filozof ve Mevleviliğin kurucusudur. “Mesnevi” adlı en önemli kitabıyla insanlara; sevgi, barış ve hoşgörüyü yaymayı öğütledi. 2007 yılı UNESCO tarafından Mevlana yılı olarak ilan edildi ve tüm dünyada kutlandı.

Yunus Emre (1238-1320); Yunus Emre, dünyaca ünlü Türk halk şairidir. Hayatı boyunca insanlara; doğruluğu ve doğru yaşamayı öğütlemiştir. Şiirlerinde; sevgi, barış, hoşgörü ve yaşama sevinci gibi konuları işlemiştir. 1991 yılı UNESCO tarafından Yunus Emre yılı olarak ilan edilmiştir (Öztürk vd, 2010).

11. Gürültülü dikte

Öğrenciler, ikiyeşerli gruplar halinde karşılıklı sıralanır (Mesafe en az 3 metre olmalıdır). Öğrencilerden birinin elinde metin, diğerinin elinde ise kâğıt ve kalem olur. Elinde metin olan öğrenci karşısındaki öğrenciye metni dikte eder, diğer öğrenci ise yazmaya çalışır. Bu esnada pek çok öğrencinin konuşması gürültüye sebep olabilir.

12. Yarım hikâye

Temel seviyedeki öğrencilere, cümleler yerine iki üç kelime yazmaları söylenir. Bu dikte türü, dilsel açıdan yetersiz olarak algılanabilir; ama öğrencileri az da olsa psikolojik olarak metne bağlar ve dikteyi ortalama bir seviyede algılamaları için onları motive eder.

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki kelimeler kullanılabilir:

Birinci kelime grubu: Okul-sınıf-arkadaş

İkinci kelime grubu: Kalem-ödev-sınav

13. “Öğretmen bir kasetçalardır” türü dikte

Bu dikte türünde öğretmen bir kasetçalar gibi hareket eder. Öğretmen metni sesli bir şekilde okurken öğrenciler ‘dur’, ‘oynat’, ‘geriye sar’ gibi komutlarla öğretmeni kontrol edebilirler. Ayrıca, öğretmen bu etkinlikte öğrencilerden bazı özel kelime veya kelime türlerini de yazmalarını isteyebilir. Örneğin; isimler, 3. tekil şahıs ile çekimlenmiş fiiller, çoğul isimler vb...

Bu dikte etkinliği için aşağıdaki gibi bir metin seçilebilir:

Bilgisayar, kendisine verdiğimiz bilgileri istediğimizde saklayabilen, istediğimizde geri verebilen cihaza denir. Bilgisayarlar çok farklı biçimlerde karşımıza çıkabilirler. 20. yüzyılın ortalarındaki ilk bilgisayarlar büyük bir oda büyüklüğünde olup, günümüz bilgisayarlarından yüzlerce kat daha fazla güç tüketiyorlardı. 21. yüzyılın başına varıldığında ise bilgisayarlar bir kol saatine sığacak ve küçük bir pil ile çalışacak duruma geldiler. Bu kadar küçük imal edilebilmelerinin temel nedeni 1969 yılında yarı iletkenler ile çok küçük alanlara sığdırılabilen devreler yapılabilmesidir (URL 5).

1.5. Dikte seçimi

Texas Üniversitesi’nde yapılan bir araştırmanın sonucuna göre zaman faktörü sabit tutulduğunda insanlar okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %26’sını, gördüklerinin %30’unu, görüp işittiklerinin %50’sini, söylediklerinin %70’ini, yapıp söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadırlar (URL 6).

Bu veriler ışığında diyebiliriz ki, öğrenme sürecinde ne kadar farklı duyu harekete geçirilirse öğrenme hızı o derece artacak ve öğrenilenlerin bellekte tutulması da o ölçüde kolaylaşacaktır. Bunu dil öğretimine uyarırsak, derslerden ve öğrencilerden beklenen başarılı

sonuçlar ancak beş duyudan birkaçına hitap eden aktivitelerle, uygulanacak farklı yöntem ve kullanılacak araç-gereçlerle elde edilebilir. Bu yöntemler arasında, öğrencilerin merkezde, yani aktif olduğu uygulamalar son derece önemlidir. Adem ve Arslan’a göre (2010: 64-86) geleneksel dil öğretim yöntemlerinde öğretmen merkezde yer alır, öğrenciler ise ikinci plandadır. Başlıca araç gereçlerin tahta ve ders kitabından ibaret olduğu, farklı duyulara hitap etmeyen geleneksel dil öğretim yöntemleri doğal olarak öğrencilerin dil öğrenmeye olan ilgilerini azaltmaktadır. Oysa günümüzde dil öğretimine yönelik modern araç-gereçler, farklı duyulara hitap eden ve öğrencilerin merkezde olduğu dil öğretim metotları kullanılmaktadır.

Dikte çalışması da öğrencinin merkezde olduğu bir yöntemdir. Bu yöntemde dikte yaptırılacak metnin seçimi, dikte yaptırmak kadar önemlidir. İdeal bir dikte metni, dilin açık, ölçünlü ve çağdaş kaynaklarından elde edilebilir. Metnin konusu öğretmene bağlıdır; ancak ilgi çekici bir metnin kullanılması önemlidir. Art arda konuşarak (birleşik konuşma) öğrencilerin anlama kapasitelerini artırmaya çalışmak diktenin amaçlarından biri olup paragrafın dikte ettirilmesi yöntemi, bu tarz alıştırmaların en iyisidir.

Başlangıç düzeyinde uygulanacak dikte metinleri basit, öğrencilerin daha önceden incelemiş oldukları paragrafların veya metinlerin temel ifadelerinden seçilmeli, bu yolla oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Orta düzeyde dikte metinleri, öğrencilerin daha önceden okuduğu uzun, anlam ve içerik bakımından daha gelişmiş ve zenginleştirilmiş paragraflardan ve metinlerden seçilmiş ya da kurgulanmış cümlelerden oluşturulmalıdır. Hem başlangıç seviyesinde hem de orta seviyede dikte, temel cümle yapılarını anlamaya, söz dizimini kavramaya ve kelime öğrenimine yardımcı olur. İleri düzeyde dikte uygulamanın amacı; öğrencilerin yazıya aktaramadıkları öğeleri saptayıp bunlara çözüm üretmek ve en nihayetinde yapılacak diğer aktivitelerle bütüncül bir etki oluşturarak hedef dilin daha iyi öğrenilmesini sağlamaktır. Sınıfta kullanılan ders kitabı, içerisinde her düzeyde uygulanabilecek metinler barındırması sebebiyle dikte için yararlı bir kaynaktır. Öğretmen ders kitabını kullanarak, öğrencilerin öğrenmekte oldukları dil kurallarından çok farklı bir malzeme seçmeyi önlemiş olacaktır. Aynı şekilde; seçilen malzeme sınıftakilerin dil bilgisi, kelime bilgisi, yazım ve noktalama seviyeleri açısından da uygun örnekler olacaktır. Her durumda dikte metinleri öğrencilerin -genel anlamda- yeteneklerine, seviyelerine ve dört temel beceriyi kullanma yeterliliklerine göre seçilmelidir. Sonuca dair beklentiler, öğrencilerin derste sözlü ve yazılı olarak kendilerinden üretilmesi beklenene benzer olmalıdır (URL 7).

1.6. Dikte değerlendirme

Öğrencilerin yazdıkları iki açıdan değerlendirilebilir: Birincisi, anlam açısından değerlendirme, ikincisi ise yazım açısından değerlendirme. Anlam açısından yapılan değerlendirme, hem fonolojik hataları hem de dil bilgisi hatalarını içerir. Örneğin “Türkçe” kelimesinin “Turukce” şeklinde yazılışı fonolojik bir hatadır. “Dün okula gitti.” cümlesi “Dün okula giddi.” şeklinde yazılırsa bu dil bilgisel bir hata olur.

Bu değerlendirmeler neticesinde öğretmen önemli verilere ulaşabilir ve bu verilerden yola çıkarak her öğrencinin (dil bakımından) güçlü ve zayıf yönleri hakkında fikir elde edebilir. Hataların saptanmasından sonraki adımda ise dersler, sınıfın geneli tarafından yapılan hataların giderilmesi için hazırlanabilir.

4. Sonuç ve öneriler

Dikte, dört temel beceriyi geliştirmede destekleyici bir çalışma türü olduğundan dil öğretiminde önemli bir yer tutmaktadır. Dikte uygulaması, dil öğretiminde yaygın bir şekilde kullanılan telkin yöntemini de anımsatmaktadır. Telkin yöntemi ile dil öğrenim sürecinin hızlandığı, bu yöntemle dil öğrenen öğrencilerin diğerlerine kıyasla çok daha hızlı dil öğrendikleri ifade edilmektedir (İşcan, 2011: 1317). Buradan hareketle öğretmenlerin, diktenin önemini,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

türlerini, uygulamasını iyi bir şekilde özümsemeleri ve öğrencilere diktenin önemini anlattıktan sonra belirli bir program çerçevesinde bu çalışmayı yaptırmaları önerilmektedir. Sınıf içinde yapılan dikte çalışmaları öğrencilerin zihinsel becerilerini de geliştirmektedir. Zihinsel becerilerin ortaya çıkmasını sağlayan düşünme ve sorgulama (Güneş, 2012: 128) dikte uygulamalarında önemli bir yere sahiptir.

Yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de dilbilgisi öğretimidir. “Dil bilgisi aynı zamanda bir dilin sesleri, kelime türleri, bunların yapıları, cümle olarak dizilmeleri ve cümle içindeki görevleri, çekimleriyle ilgili kuralları inceleyen bir bilim dalıdır” (Erdem ve Çelik, 2011: 1032).

Dikte yöntemi, bir dilin seslerini, kelime türlerini, yapılarını ve dizilmelerini öğretmek için kullanılabilecek en etkili yöntemlerden biridir. Dikte; uygulaması zor olmayan, herhangi olağanüstü bir çaba olmaksızın yapılabilecek dil öğretim tekniklerinden biridir. Dikte çalışmasında amaç salt metin yazdırmak değil, hedefe yönelik kelime öğretimi, dil bilgisi öğretimi, metin çözümlemelerinin yaptırılmasıdır. Bütün bunlara ek olarak dikte ettirilecek metin öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyelerine (zorluk-kolaylık) hitap edecek tarzda olmalıdır ki öğrencilerin cesaretleri kırılmasın (İşcan, 2011: 941). Hazırlanan metinler belirli aralıklarla tekrar edilmeli, metinler hakkında konuşma konuları hazırlanarak Türkçe konuşma becerileri de geliştirilmeye çalışılmalıdır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler, en çok dilbilgisi öğreniminde problem yaşamaktadır. Öğrenciler dilin temel dilbilgisi kalıplarını öğrenirken dikte uygulaması yapılarak bu kuralların pekiştirilmesi sağlanmalıdır. Özellikle temel seviyedeki öğrencilere dikte yöntemi kullanılarak dilbilgisi kuralları öğretilir.

Türkçe öğrenen öğrenciler yazma konusunda problem yaşamaktadır. Yazılı dilbilgisi hatalarını gidermek için haftada iki üç defa dikte uygulaması yapılmalı, öğrencilerin yanlışları tespit edilmeli ve bunlara çözümler sunulmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kelime öğretiminde de dikte kullanılmalıdır. Hedef kelimeler, dikte metni içerisinde verilerek öğrencilerin daha iyi ezberlemeleri, öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Sonuç olarak; dikte, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme ve yazma becerisini uygulamaya geçirirken dilbilgisi öğreniminden kelime öğrenimine; anlama yetisini geliştirmekten söz dizimine kadar dilin bütün bileşenlerinde etkilidir. Dikte, öğrencilere Türkçe metinleri anlama ve bunu yazıya aktarmaları için uygulama imkânı sağlamaktadır. Dikte uygulamasının derslerde kullanılması bu bileşenlerin daha aktif bir şekilde gelişmesine yardımcı olacaktır.

Aşağıda hangi seviyede hangi konuların dikte edilebileceğine dair bazı öneriler yer almaktadır.

A1 seviyesi

A1 seviyesi için yapılan önerilerde Lale Türkçe Ders Kitabı 1 (Akçay vd, 2011) temel alınmıştır.

- A1 seviyesinin ilk derslerinde bazı temel kavramlarının ve gündelik hayatın vazgeçilmez kelimelerinin öğretimi ve pekiştirilmesinde,
- Aile, arkadaşlar, akrabalar ve meslekler ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Okul, sınıf, ders, semt, şehir ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Haftanın günlerinin, ay isimlerinin telaffuzu ve yazılışında,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

- Vücut ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Mevsimler, hava durumu ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Ülkeler, ulaşım araçları mekânlar, ev eşyaları ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Yiyecek, içecek, yemek, meyve, sebze, giyecek ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Sayıların telaffuzu ve yazılışında (bir, iki, üç, dördüncü, beşinci, altıncı...),
- Ünsüz benzeşmesi ve ünsüz yumuşamasının kavratılmasında,
- Dört temel zamanın (şimdiki, geçmiş, gelecek, geniş zaman) kavratılmasında,
- İyelik ekleri ve isim cümlelerinin kavratılmasında,
- Soru eki, çokluk eki ve olumsuzluk ekinin kavratılmasında,
- Şahıs zamirleri, işaret zamirleri, soru zamirlerinin kavratılmasında,
- İsim tamlamaları ve ismin hallerinin kavratılmasında,
- İstek ve emir kipinin kavratılmasında,

A2 seviyesi

A2 seviyesi için yapılan önerilerde Lale Türkçe Ders Kitabı 2 (Akçay vd, 2011) temel alınmıştır.

- Ricalar, alışkanlıklar, fiziki özellikler, ruh halleri ve karakterler ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Etkinlikler, geziler, gelecek planları ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Sağlık ve problemler ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Duyulan (belirsiz) geçmiş zamanın öğretilmesinde,
- Ayı ve bitişik yazılan “etmek, olmak” yardımcı fiillerinin yazılışının kavratılmasında,
- Ses düşmesine uğrayan kelimelerin yazılışının kavratılmasında,
- Yeterlilik fiilinin, gereklilik ve dilek- şart kipinin kavratılmasında,
- Edatlar, bağlaçlar, zarflar ve sıfatların kavratılmasında,

B1 seviyesi

B1 seviyesi için yapılan önerilerde Lale Türkçe Ders Kitabı 3 (Akçay vd, 2012) temel alınmıştır.

- Sık kullanılan teknolojik aletler-araçlar ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- İlanlarla ilgili yaygın olarak kullanılan bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Hobiler ve fobiler ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Kültürel etkinlikler, müzik, moda, medya, televizyon programları ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Eğitim, iş dünyası, buluşlar, icatlar ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

- Spor ve sağlık ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- İsim, sıfat ve zarf fiillerin kavratılmasında,
- Etken, edilgen, ettirgen, işteş ve dönüşlü çatılı fiillerin kavratılmasında,
- Tezlik ve yaklaşma bildiren eklerin kavratılmasında,
- Aktarma cümlelerinin kavratılmasında,
- Bazı ünlem bildiren kelimelerin (eyvah, of, hişt...) yazılışının kavratılmasında,
- Özne-yüklem uygunluğunun kavratılmasında,

B2 seviyesi

B2 seviyesi için yapılan önerilerde Gökkuşuğu Türkçe Ders Kitabı 4 (Akçay vd, 2008) temel alınmıştır.

- İş başvuru formunun yazımının kavratılmasında,
- İnançlar, rüyalar, hayaller ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Gelenekler, değerler, kültür çeşitliliği ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Doğal afetler, hastalıklar ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Eleştiri, söyleşi, biyografi ile ilgili bilgilerin telaffuzu ve yazılışında,
- Birleşik zamanların kavratılmasında,

KAYNAKÇA

- ADEM, E., ARSLAN, M. (2010). Yabancılar türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 64-86.
- AKÇAY, S. vd. (2003a). *Adım Adım Türkçe 5*. İstanbul: Dilset.
- AKÇAY, S. vd. (2009b). *Gökkuşuğu Ders Kitabı 4*. İstanbul: Dilset.
- AKÇAY, S. vd. (2011c). *Lale Türkçe Ders Kitabı 1*. İstanbul: Dilset.
- AKÇAY, S. vd. (2011ç). *Lale Türkçe Ders Kitabı 2*. İstanbul: Dilset.
- AKÇAY, S. vd. (2012d). *Lale Türkçe Ders Kitabı 3*. İstanbul: Dilset.
- ALKIRE, S. (2002). Dictation as a language device. *The Internet TESL*. VIII, No. 3. <http://iteslj.org/>.
- ASLI, A., MADEN, S., DURUKAN, E. (2010). Çoklu ortam aktiviteleriyle metin öğretimine bir model (fabl örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (Journal of International Social Research), 3(10), 67-76.
- BLOOMFIELD, L. (1942). *Outline guide for the practical study of languages*. Baltimore, Linguistic Society of America.
- DAVIS, P. & RINVOLUCRI, M. (1988). *Dictation: New methods, new possibilities*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

- DEMİREL, Ö., ŞAHİNEL, S. (1999). Çoklu zeka kuramı ve düşünme becerileri ile ilköğretim 4. sınıf türkçe dersinde tümleşik dil becerilerinin geliştirilmesi. *Dil Dergisi*, (80), 31.
- ERDEM İ. & ÇELİK M. (2011). Dil bilgisi öğretim yöntemi üzerine değerlendirmeler. *Turkish Studies*, 6 (1), 1030-1041.
- FRODESEN, J. (2001). Grammar in writing. In M. Celce-Murcia (Ed.), *Teaching English as a second or foreign language* (pp.233-248). Boston, MA: Heinle and Heinle.
- GÜNEŞ, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *TÜBAR*, 127-146.
- İŞCAN A. (2011) Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Turkish Studies*. 6(3), 939-948.
- İŞCAN A. (2011). Yabancılarla türkçe öğretiminde suggestopedianın (telkin yöntemi) kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1317-1322.
- JAFARPUR, A. & AMINI, M. (1993). Does practice with dictation improve language skill? *System*, 21, 359-369.
- KIRMIZI, F. S. (2011). Yaratıcı yazma ürünlerinin bazı ölçütler açısından değerlendirilmesine ilişkin nitel bir çalışma. *Dil Dergisi*, 151, 22-35.
- KIDD, R. (1992). Teaching ESL grammar through dictation. *Tesl canada journal*, vol. 10, No. 1, Fall.
- KRASHEN, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
- MALTEPE, S. (2006). *Yaratıcı Yazma Yaklaşımı Açısından Türkçe Derslerindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MONTALVAN, R. (1990). Dictation updated: Guidelines for teacher-training workshops. In *English language programs*, U.S. Department of State.
<http://exchanges.state.gov/education/engteaching/dictn2.htm>.
- MORRIS, S. (1983). Dictation a technique in need of re-appraisal. *ELT Journal*, 37,121-126.
- NGOZI, E. (2011). Dictation as a Veritable Tool for Language Proficiency on Project Educational Reform in Nigeria (Pp. 18-25). DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/afrev.v5i6.2>.
- (ÖZTÜRK, AKÇAY, GÜN, TAŞDEMİR, ÇELEBİ, ÖZULAŞ, ŞERİF, KARAKOYUN, MURT & BOZTAŞ, 2010). *Açılım Türkçe Ders Kitabı 1*. İzmir: DİLSET.
- OLLER, J. W. (1975). Dictation: A test of grammar-based expectancies. *English Language Teaching Journal*, 25-36.
- TAKEUCHI, O. (1997). Dictation: Is it really effective for language teaching?, *Audio-Visual Education* 20, 55- 63. <http://hdl.handle.net/10112/925>.
- TEMİZKAN, M. (2010). Türkçe öğretiminde yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesi. *TÜBAR*, 27, 621-643.
- URL 1: <http://www.tdk.gov.tr/>. (Erişim tarihi: 12.10.2013).
- URL 2: <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/ESIA/education/engteaching/intl/pubs/dictn2.htm#Variations> (Erişim tarihi: 04.05.2014) .
- URL 3: <http://www.bayiner.com.tr/bayinertr/file/84/166/0/0/Kahve.htm> (Erişim tarihi: 04.05.2014).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

-
- URL 4: <http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=53305> (Erişim tarihi: 04.05.2014).
- URL 5: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgisayar> (Erişim tarihi: 04.05.2014).
- URL 6: <http://www.beyinegzersizi.com/zeka/etkili-ogrenme-2.html>. (Erişim tarihi: 16.11.2013).
- URL 7: http://www.yev.org.tr/turkiye/index.php?lang=tr&page=240&anIicat_10=0&anIitm_10=264 (Erişim tarihi: 14.11.2013).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/6 Spring 2014

